

CHRISTA ANNA DVORAKOVÁ

Děti mého muže

"Ne," řeknete si, "to by mě nikdy ani nenapadlo!" Přitom jsou takové "konstelace" dnes a denně něčím úplně běžným (v němčině se říká "gang und gäbe" - pozn. překl.). Tu se např. porvaly tvoje a moje děti s našimi dětmi, tady zas žije malé děvčátko u své matky a nevlastního otce, zatímco otec vlastní je zase za otčíma dětem své nové ženy. Děti a nevlastní sourozenci se o domluvených návštěvních dnech octnou takřkajíc dohromady "v jednom pytli" a o narozeninách, bířmováních či konfirmacích a podobných slavnostních příležitostech je každý štěstím bez sebe, jak se docela snášejí první muž se svou bývalou a ta zase s druhou ženou svého bývalého. Přítomným rodičům a prarodičům to v hlavách jen bzučí a drží, tak chytří přece je jsou, jazyk za zuby a hovoří raději o počasí a upadají do neurčitě vyhýbavých úsměvů. To naposled zmíněné vede pak k tomu, že když přijdou domů, musí masku přetvářky opět nějak sejmout, aby vypadali alespoň trochu normálně.

Co se týče... ale vůbec, raději toho nechme. Diskuse o takových "záplatovaných" rodinách ("Patchwork-Familien") stejně nevedou k ničemu nebo se rozplynou do bezbřeha a začneme-li rozcupovávat "staré zlaté časy", dojdeme k tomu, že také nebyly docela bez šrámů, trhlin či šlápnutí vedle.

S těmi dětmi mého milovaného tomu ale bylo docela jinak: měly těžký porod a donošeny byly, jen považte, teprve po celých třidvaceti měsících. Na počátku se ptal otec těchto dosud v skrytosti dřímajících dětí: "Mám či nemám? Dokážu to? Vyjde z toho něco aspoň trochu kloudného?" Dokonce i z "lepší polovice" byly, slyšte a divte se, vytahovány informace a brána v potaz rada, zda se vůbec celého pokusu odvážit.

Následovaly dny, týdny, měsíce očekávání, zatímco ty děti pomalu rostly a byly čím dál objemnější. Milovaný na nich pracoval pln nadšení, nemyslel na nic jiného a nedokázal o ničem jiném rozmlouvat a než jsem se stačila zorientovat, byla jsem do celého záměru vtažena a rozhodnuto, abych neupadla v nečinnost, že se mám vydat za hledáním kmotra. Duchovnímu otci dětí se to jevílo víc než poprávu, poněvadž by nejvýš nerad a jen v případě, kdy by opravdu nebylo vyhnutí, žádal o něčí laskavost.

A já, kam se měla teď jen podít? Viděla jsem v v každé osobě, se kterou jsem se dala do řeči, potenciálního kmotra a příznivce. I já jsem náhle nedokázala myslet už na nic jiného než na ty nastávající děti. Hlavu jsem měla plnou dat a událostí, mluvila jsem kudy chodila a žhavila telefony do ruda. Navečer jsem uléhala s těmi nenarozenými dětmi a ráno jsem se s nimi probouzela. Když jsem potkala známé nebo přátele a ti se ptali, jak se nám vede a co naše děti Volker a Frauke pořád dělají, vždycky se jim dostalo odpovědi, jako když bičem mrská: "Díky, jde to, jen ty děti mého muže mi dělají starost." I to se ale mělo brzy změnit. Vedle kmotra se našel i kompetentní porodník. Dalo to ovšem přece jen hromadu ústních jednání a telefonování. Musela se najít i odpovídající první výbavička a výstižné jméno.

A pak, zní to až neuvěřitelně, spatřily ty vytožené děti světlo světa! Měly matně zářivý lesk, jejich vnější roucho se třpytilo od té nejněžnější k hluboce temné modři a nad ní svítil vzor s jakoby nastíněnými písmeny. Děti mého muže vypadaly opravdu pěkně a měly i odpovídající váhu, jak jsme si to oba přáli.

Můj milý muž byl přešťastný a já samozřejmě s ním. Doufám, že ta stvoření udělají mnoha lidem radost! Ach ano, zapomněla jsem povědět, že ty naše děti jsou v názvu pracovní verze objemného překladu rodinného románového příběhu Karla Klostermanna, který v němčině vychází pod titulem "Die Erben des Böhmerwald-Paradieses" a objeví se zakrátko na knižním trhu.

Ta krátká povídka ze zadní strany nedělní zábavné přílohy Passauer Neue Presse by snad mohla mít v sobě i kus humoru, kdyby nevyšla v lednu 2003 už po smrti toho, o kom s tak důvěrným šibalstvím a něhou pojednává. O Geroldu Dvorakovi se lze dočíst na těchto internetových stránkách jinde, osud jeho ženy vydá ovšem sám na jednu knihu. Však ji také napsala a vydala v Pasově (Passau) roku 1997 pod názvem Aus Böhmen vertrieben - aus Sachsen geflohen - in Bayern heimisch geworden (Vyhnána z Čech, uprchlá ze Saska, v Bavorsku našla svůj domov), který její životní pouť vystihuje jen ve zkratce. Narodila se jako Christa Anna Tietzová v Jablonci nad Nisou (Gablonz). Psal se tenkrát rok 1935. Když jí bylo osm let, přestěhovala se rodina do Liberce (Reichenberg), odkud v květnu 1945 prchali přes východoněmeckou, před válkou vlastně středoněmeckou a kdysi dávno i českou Žitavu (Zittau), dále pak přes Pirnu a úplně rozbombardované Drážďany (Dresden) do Lammsdorfu (slyšíte toho beránka, Lamm německy, ve jménu té vsi?) nedaleko Lutherova města Wittenberg (Lutherstadt Wittenberg), kde našli konečně útočiště na jednom selském statku. Když se otec zdráhal vstoupit do komunistické SED, byla rodina vystavena nejrůznějším šikanám a Christě Anně bylo upřeno gymnasiální studium. Roku 1949 se jim podařil za pomoci jednoho převaděče útek přes čerstvou vnitroněmeckou hranici z východní zóny přes Osterwieck do hesenského Vienenburgu. Hrozil jim odtud násilný návrat na základě obvinění z nelegálního vycestování. Mohli nakonec právě jako uprchlíci najít přechodné ubytování v nouzovém transitním táboře ve Furth im Walde doslova na "šumavské" hranici. S dvanácti jinými osobami v jedné těsné a šeré místnosti tam prožila i ona část mládí. Roku 1954 se vdala a už jako Christa Anna Dvoraková opustila lágr směrem k bavorskému Chamu, kam ji mohli následovat po dalších třech letech i rodiče a sestra. S manželem se po pádu železné opony velice zasloužili o znovuoobjevení Klostermannova díla pro německého čtenáře, o založení spolku Klostermann-Verein v Grafenau a o sblížení nás všech, jak by to velký šumavský autor nejen českého jazyka jistě chtěl. Sama publikuje krátké povídky a žije dnes v Neuburg am Inn blízko Pasova.

Laudatio pro Christu Annu a Gerolda Dvorakovy

Eberhard Dünninger

Vážená paní Dvorak, vážené dámy, vážení pánové!

Spolek "Karel-Klostermann-Dichter des Böhmerwaldes e.V.", jehož pozvání jste dnes večer následovali, si před lety stanovil velké cíle. Na obou stranách našeho česko-bavorského lesnatého pohoří, na české i na německé straně, si uložil významné, k budoucnosti zaměřené úkoly. Za ta léta od svého založení již mnohého dosáhl. Němci a Češi pracovali společně, ve znamení dobrého sousedství a sounáležitosti, v duchu Karla Klostermanna, velkého spisovatele a literárního objevitele naší společné Šumavy. Naši čeští přátelé a my společně sdílíme úspěch našich snah a jejich veřejné uznání. Pamětní kámen v Srní (Rehberg), který byl v květnu letošního roku (projev je datován 16. října 2002 - pozn. překl.) předán veřejnosti, je výrazným znamením trvalé Klostermannovy aktuálnosti, symbolem těchto prvních nemalých úspěchů.

Za jeden z cílů našeho spolku, z německého úhlu pohledu možná ten nejdůležitější, jsme si od počátku předsevzali zpřístupnit německému čtenáři nejvýznamnější knihy z díla autora, sepsaného převážnou měrou v českém jazyce. Věřili jsme a věříme i nadále, že se nám prostřednictvím zveřejněných překladů podaří probudit pochopení pro toto dílo v celé německé jazykové oblasti. Českému čtenáři je Klostermannovo dílo známo už od dob jeho prvních vydání v českém originálu a většina Čechů zná jeho texty už od školních let. My Němci si je musíme teprve osvojit. Musíme pro Karla Klostermanna a jeho dílo podnit a uchovat zájem právě proto, že tu tak dlouho chybělo, zejména pak vinou nedostatku překladatelů.

Byl to, jak všichni víte a cítíte plni vděčnosti, právě Gerold Dvorak, kdo v minulých letech nalezl v sobě sílu a nadšení pro věc, osobní nasazení a výdrž, nezlomnou věrnost Klostermannovu dílu i nikdy nezaprodanou lásku ke společné vlasti na Šumavě, aby svými překlady vyjádřil sdělení, které je schopno překročit hranice a spojovat sousední národy. Vždy znova jsme obdivovali jeho překladatelský talent, jazykovou tvořivost a schopnost interpretace, když jsme navíc mohli naslouchat i jeho čtením, přednáškám a průvodcovským exkurzům. Prezentace knižních vydání jeho překladů Klostermannových prací byly obvykle vrcholnými okamžiky stále ještě mladé historie našeho spolku. Zůstanou natrvalo v paměti nás všech, kdo jsme měli to štěstí poznat Gerolda Dvoraka osobně, jako každé setkání s tím neobyčejným, výrazným člověkem výjimečné charakterové síly a umění přesvědčovat jiné.

Životní příběh Gerolda Dvoraka nemá nic společného s každodenní rutinou a nedovolil mu jen tak hned věnovat se překladatelské činnosti ve službě Klostermannovu dílu. Po válečném nasazení a dobrodružném útěku z výkonu nucených prací studoval germanistiku a anglistiku, působil v Bavorsku od roku 1951 ve vyšší školské službě, po celých sedm let však z pověření egyptského ministerstva výchovy i jako školní inspektor výuky němčiny a učitelského vzdělávání v daleké Káhiře. Dokázal spojovat domov a svět ve svém osobním i pracovním životě. Domovem pro něho nebylo jen samo Bavorsko, země, kam se ze světa utíkal a navracel a kde naposled působil na Gymnáziu Adalberta Stiftera v Pasově (Passau), pojmenovaném ostatně po slavném krajanovi právě z jeho vlastních rodných končin (ačkoli se Dvorak narodil v Plané u Mariánských Lázní /Plan/, vyrostl v Kašperských Horách /Bergreichenstein/ - pozn. překl.). Šumava v širším slova smyslu byla jeho pravou vlastí, zděděnou po předcích, krajinou mládí, která ho provždy utvářela. Kašperské Hory a okolí, týž kus země, kde nacházel desetiletí před ním útočiště i Karel Klostermann, byl i pro Gerolda Dvoraka samotného domovským koutem, který z něj teprve učinil kongeniálního tlumočnicka a zároveň interpreta literárního odkazu Klostermannova. Až tato symbióza autora a překladatele, jejich společné porozumění pro šumavskou krajinu v její původnosti a zároveň dějinné a sociální skutečnosti otevřelo i před námi pohled na dané téma i jeho básnické zpracování. Gerold Dvorak byl stejnou měrou literární vědec, historik a znalec lidové kultury, při všem tom člověk s hlubokou úctou k domovu, láskou k jeho krajině a jejím obyvatelům. Zprostředkováním dědictví Karla Klostermanna - v jistém smyslu byl vlastně jen mladším, na stejnou strunu naladěným bratrem tohoto svého staršího básnického vzoru - dal očima a zkušenostmi česky píšícího Šumavana svým německým krajanům původem jako on sám odtud - a nejen jim, nýbrž i mnoha čtenářům s obdivným vztahem k Šumavě - možnost nového pohledu na někdejší domovinu i německy hovořících lidí. Gerold Dvorak přitom vždy kladl důraz na svou službu věci porozumění a přátelství mezi oběma sousedními národy. Mohl tak činit, poněvadž cítil podporu svých českých přátel a kolegů. Za všechny bych chtěl zvláště poděkovat panu Vladimíru Horpeniakovi, řediteli Muzea Šumavy v Kašperských Horách. Vděčného uznání zaslouží však i nakladatelská odvaha Karla Stutze, který vydáním prvních Dvorakových překladů podpořil podstatnou měrou jeho další úsilí. Český spisovatel Ota Filip, píšící dnes německy pro německé čtenáře, hovořil přímo o německém znovuzrození Klostermannova díla, a to i z českého pohledu. Zároveň dodal: "Ta Šumava, které Klostermann věnoval svou lásku a celé své literární dílo, dnes už neexistuje a už nikdy víc existovat nebude. Stojí však za to, přečíst si Karla Klostermanna v německém jazyce už jenom proto, abychom na obou stranách hranice nezapomněli, že kdysi existovala ta jedna jediná Šumava, společný domov dvou národů."

Gerold Dvorak byl vždy i nejlepším interpretem jím přeložených Klostermannových děl. To platí rovněž pro poslední románový překlad, jemuž dal namísto originálního českého titulu "Kam spějí děti", německému čtenáři spíše nesrozumitelně znějícího, nový německý název "Die Erben des Böhmerwald-Paradieses", tj. česky "Dědicové šumavského ráje". Tím "rájem" je Klostermannovi "ústřední" Šumava (česky bychom asi spíše řekli Povydíř - pozn. překl.) v sedmdesátých letech devatenáctého století, po vichřicových polomech a kúrovcové kalamitě plně nevídaných možností práce a výdělků, s nimiž se generace "děti" nedokázala vyrovnat. Kniha je poslední částí románové trilogie, která začíná titulem "Ze světa lesních samot" a pokračuje tím s názvem "V ráji šumavském". Pro Dvoraka jsou "Dědicové šumavského ráje", kniha vyšlá až osm let po předchozí části, ze všech tří tou literárně nejzralejší a nejceňnější. Jako překladatel doprovodil svou poslední práci hodnocením jejího někdejšího českého editora Vítězslava Tichého: "Klostermann nás poutá svou bohatou znalostí lidí v ústřední Šumavě na přelomu 19. a 20. století a tím, jak tyto lidi, jejich práci, myšlení a pocity zobrazuje. A k tomu se přidává ještě jeho vynikající znalost prostředí a krajiny, ve které tyto lidé žili, znalost přírody a jejích vlivů na lidský život,

znalost souvislostí mezi oběma, člověkem a přírodou. Ještě významnější je hlouběji ležící smysl v jeho díle: Klostermannova láska k člověku, jeho pochopení pro něj, jeho tolerance k jiným národům, jeho láska k vlasti a k přírodě, jeho víra v sílu lidského snažení a jeho životní optimismus. Tyto složky společně tvoří trvalou hodnotu Klostermannovy prózy."

Gerold Dvorak nepřidal však svému poslednímu dílu na závěr jen slova jednoho z Klostermannových znalců. Předeslal mu i preambuli naprosto osobní, úvod počínající slovy "Mé milované ženě". Nechť získá tam i zde své trvalé místo v našem obraze Gerolda Dvoraka:

"Ty jsi byla prvním čtenářem, kdo měl tuto knihu před sebou ještě jako rukopis. Ty jsi při mně stála, když jsem ji psal. Z Tvého pohledu jsem čerpal útěchu, Tvé ruce dávaly malomyslnému a unavenému překladateli v lopotných, smutných a tísnivých časech plných pochyb ulehčení a novou sílu. Bůh Ti za to žehnej!

Věnuji Ti tuto práci, první opravdu většího rozsahu od chvíle, kdy Tvá ruka spočinula na mé. Nemám nic lepšího, co bych ti mohl dát, než vzpomínky, z nichž se rodila i tato kniha. Vezmi ji s tou láskou, jaká je v Tobě ztělesněna a zůstaň i nadále mou Beatricí, tj. tou, která přináší štěstí.

Tento překlad věnuji své ženě Christě Anně Dvorakové, která mi dodávala odvahy a byla mi velikou oporou při práci na něm.")

Můžeme k tomu odkazu zesnulého připojit jen i naše skromná slova poděkování Vám, vážená paní Dvoraková. Přijměte také jako výraz naší vděčnosti, že Vám nyní jménem našeho Klostermannova spolku a zároveň jménem vydavatelovým mohu předat knihu s uvedeným věnováním, jejíhož prvního výtisku se Váš manžel ještě směl dožít. Přijměte ji zároveň jako výraz našeho trvalého sepětí s ním a s jeho dílem.

** Jablonec nad Nisou / Furth im Wald (BY)*

 [obrazová příloha](#)

[další strana](#)

(c) Jihočeská vědecká knihovna 2001-2006, překlady a české texty Jan Mareš, elektronická verze Ivo Kareš